

HÖGSTA DOMSTOLENS BESLUT

Mål nr

meddelat i Stockholm den 20 oktober 2016

Ö 180-16

KLAGANDE

ML

SAKEN

Inträde i Sveriges advokatsamfund

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Sveriges advokatsamfunds styrelse, beslut 2015-12-04, § 987

HÖGSTA DOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta domstolen avslår överklagandet.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

ML har yrkat att Högsta domstolen ska bevilja henne inträde i Sveriges advokatsamfund.

Sveriges advokatsamfund har avstyrkt bifall till överklagandet.

Dok.Id 125185

HÖGSTA DOMSTOLEN	Postadress	Telefon 08-561 666 00	Expeditionstid
Riddarhustorget 8	Box 2066	Telefax 08-561 666 86	08:45-12:00
	103 12 Stockholm	E-post:	13:15-15:00
		hogsta.domstolen@dom.se	
		www.hogstadamstolen.se	

SKÄL

Bakgrund och utredningen i ärendet

1. ML har efter jur.kand.-examen varit anställd hos bl.a. Skatteverket och Patent- och registreringsverket. Fr.o.m. den 1 december 2002 har hon bedrivit egen juridisk verksamhet, inledningsvis i enskild firma och sedan slutet av år 2004 i ett helägt aktiebolag. För verksamheten har det funnits ett franchise-avtal med Swedbank Juristbyrå AB. Franchisegivaren överläts under år 2015 till Familjens Jurist.
2. Styrelsen för Sveriges advokatsamfund har avslagit MLs inträdesansökan. Som skäl har styrelsen anfört att ML inte har utövat praktisk juridisk verksamhet av i 3 § första stycket 3 samfundets stadgar angivet slag under minst tre år, samt att det inte föreligger synnerliga skäl för att meddela henne dispens.
3. Sveriges advokatsamfund har i Högsta domstolen anfört att det är fast praxis att en sökande som har arbetat som jurist och franchisetagare hos Juristbyrån inte kan tillgodoräkna sig arbetet för att uppfylla kravet på att under minst tre år (vid dispens två) yrkesmässigt ha tillhandagått allmänheten i rättsliga angelägenheter antingen som anställd hos advokat eller för egen räkning. För att anses ha bedrivit verksamhet för egen räkning krävs som huvudregel att sökanden kan visa att han eller hon självständigt har bedrivit affärsverksamheten, vari ingår allt det som är förknippat med att bedriva näringsverksamhet, exempelvis organisations- och ekonomifrågor samt klientanskaffning.
4. ML har anfört att hon genom sin långvariga verksamhet uppfyller kravet på att under minst tre år ha utövat praktisk juridisk verksamhet av det

slag som avses i advokatsamfundets stadgar samt att verksamheten har bedrivits för egen räkning.

5. Som stöd för att verksamheten har bedrivits för egen räkning har ML i Högsta domstolen åberopat ett yttrande från advokaten AF. AF har efter en genomgång av franchiseavtalet mellan Juristbyrå ML AB och Swedbank Juristbyrå AB uttalat som sin uppfattning att ML uppfyller de krav på självständighet som bör föreligga för att man ska anses ha bedrivit verksamheten för egen räkning. Han har påpekat att franchisetagaren ska hantera eventuella kundreklamationer, har rätt att anställa personal, inte har någon skyldighet att utföra tjänster genom en viss namngiven person, har ett omsättningsmål att leva upp till samt att parternas rättsliga ställning är reglerad. I den regleringen anges att parterna är av varandra oberoende, att franchisetagaren bedriver sin verksamhet under eget ansvar, för egen räkning och på egen risk.

6. ML har vidare uppgett att endast ca 10 % av årsomsättningen genereras av klientärenden som kommer från banken, att den juridiska rådgivningen sker helt och hållet utifrån egna juridiska bedömningar och att genom franchiseavtalet upplåts rätten att använda varumärket samt att hon också erhåller viss service, bl.a. utbildning.

7. Av utredningen i övrigt framgår bl.a. följande. Verksamheten bedrivs i Söderhamn och Gävle. Kontoret i Gävle är beläget i Swedbanks lokaler. Franchisen avser Gästrikland och Hälsingland. Juristbyrå ML AB har sex anställda, varav två är jurister på Gävlekontoret. En anställd ombesörjer bolagets bokföring. Jävskontroll sker genom franchisegivarens datasystem, dokument sparas på dennes server och hemsida finns centralt via franchisegivaren.

Rättslig reglering m.m.

8. För att en sökande ska kunna antas som ledamot av Sveriges advokatsamfund uppställs vissa krav i 8 kap. 2 § första stycket rättegångsbalken. Av särskild betydelse i detta fall är kravet på att sökanden ska ha genomgått för advokatverksamhet erforderlig praktisk utbildning (punkten 3). Enligt fast praxis åligger det sökanden att styrka att han eller hon uppfyller de krav som uppställs för inträde i samfundet.
9. Advokatsamfundets stadgar innehåller antagningskrav som nära ansluter till rättegångsbalkens krav och i vissa avseenden preciserar dessa. Enligt 3 § första stycket 3 i stadgarna får endast den antas till ledamot av samfundet som under minst tre år på tillfredsställande sätt har utövat praktisk kvalificerad juridisk verksamhet, varvid han eller hon ska ha ägnat sig åt att yrkesmässigt tillhandagå allmänheten i rättsliga angelägenheter antingen som anställd hos advokat eller för egen räkning.
10. Styrelsen får enligt 3 § andra stycket i stadgarna medge undantag från tidskravet med hänsyn till föreliggande särskilda omständigheter (dispens), men högst avseende ett år. Ytterligare undantag får medges av styrelsen endast om synnerliga skäl föreligger.
11. Högsta domstolen har vid flera tillfällen uttalat att det inte ankommer på domstolen att pröva frågor om dispens (se bl.a. NJA 1957 s. 629 och NJA 2000 s. 135). Däremot kan Högsta domstolen ha att pröva om förhållandena är sådana att dispens över huvud taget krävs (se NJA 2010 s. 204 p. 3).

Högsta domstolens bedömning

12. Högsta domstolen har alltså att pröva om ML uppfyller lagens krav på att ha genomgått för advokatverksamhet erforderlig praktisk utbildning. Vad som i detta hänseende anges i advokatsamfundets stadgar är vägledande vid prövningen (se NJA 1996 s. 221). Det innebär att Högsta domstolen vid ett överklagande av nu aktuellt slag i de flesta fall endast tar ställning till styrelsens tillämpning av kravet såsom det har preciserats i stadgarna.

13. Stadgarnas krav på att sökanden på ett tillfredsställande sätt ska ha utövat praktisk juridisk verksamhet genom att yrkesmässigt tillhandagå allmänheten antingen som anställd hos advokat eller för egen räkning under minst tre år, syftar till att sökanden ska ha blivit tillräckligt förtrogen med de särskilda uppgifter och problem som möter en advokat (se NJA 1996 s. 221). Skälet till att den som antas som ledamot inte får vara anställd hos någon annan än advokat (eller i ett bolag som bedriver advokatverksamhet), är att advokaten ska ha en sådan ställning att han eller hon kan stå den rättssökande allmänheten till tjänst som en fri yrkesutövare (se NJA II 1943 s. 82 f.).

14. Kravet på praktisk erfarenhet hos en sökande som har bedrivit juridisk verksamhet i egen regi bör inte uppfattas som enbart ett krav på förtrogenhet med att i ekonomiskt, organisatoriskt och administrativt hänseende driva verksamhet och på att verksamheten ska ha bedrivits primärt för egen vinning och på egen risk. Det bör även fordras att verksamheten både har varit och utåt mot allmänheten, klienter, domstolar och rättsvårdande myndigheter har framstått såsom bedriven av en fri yrkesutövare, i meningen att denne har varit oberoende och självständig.

15. ML har bedrivit juridisk verksamhet genom att yrkesmässigt tillhandagå allmänheten i mer än tre år. Så har skett för egen räkning i ekonomiskt, organisatoriskt och administrativt hänseende. Däremot har ML inte visat att

hon i sin yrkesmässiga verksamhet har varit och också har framstått som oberoende och självständig i förhållande till franchisegivaren.

16. Högsta domstolen anser sålunda att ML inte har styrkt att hon uppfyller rättegångsbalkens krav på att ha genomgått för advokatverksamhet erforderlig praktisk utbildning. Överklagandet ska alltså avslås.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Gudmund Toijer, Ella Nyström, Kerstin Calissendorff (referent), Stefan Johansson och Mari Heidenborg
Föredragande justitiesekreterare: Anna Cappelen-Smith